

Царенко І.О., аспірант, Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград
Ткачук О.В., к.е.н., доцент, Кіровоградський національний технічний університет,
м. Кіровоград

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах трансформації української економіки відповідно до вимог європейських стандартів, приведення змісту нормативних стандартів держави до міжнародних аналогів, переходу до нових форм господарювання, реформування усіх спектрів національної економіки, рівень конкурентоспроможності вищої освіти, як формоутворюючої складової стратегічного розвитку будь-якої країни, стає ключовим.

Конкурентоспроможність вищої освіти являє собою індикатор успіху країни, адже демонструє здатність забезпечувати у повній мірі потреби на ринку освітніх послуг серед їх споживачів. З огляду на це, управління конкурентоспроможністю вищої освіти є важливою передумовою для подальшого збалансованого розвитку економіки.

Рівень конкурентоспроможності вищої освіти в цілому залежить безпосередньо від факторів, що впливають на конкурентні позиції самих вищих навчальних закладів, формуючи їх рейтинг, таких як: науково-освітній потенціал, матеріально-технічна база, наявні форми навчання, просування освітніх послуг на ринку, конкурентоспроможність фахівців, підготовку яких здійснює ВНЗ, швидкість реагування на зміни запитів споживачів, спектр освітніх послуг, престиж спеціальностей, фінансова забезпеченість, внутрішньокорпоративне середовище та ін. При цьому, здійснення ефективного менеджменту конкурентоспроможності вищої освіти можливе лише за умови формування комплексного механізму управління нею, а не лише локального управління якістю надання освітніх послуг кожним окремим національним ВНЗ.

Механізми управління конкурентоспроможністю, як і будь-який механізм управління загалом, передбачає наявність, з одного боку, суб'єкта, а з іншого – об'єкта впливу. Якщо на макроекономічному рівні суб'єктом управління конкурентоспроможністю є державні органи, а об'єктом – вся економічна інфраструктура країни, то на мікрорівні суб'єктом управління виступає підприємство, а об'єктом весь складовий його потенціал [1, с. 385]. Отже, на макрорівні суб'єктом управління є Міністерство освіти і науки України, а об'єктом виступає сфера вищої освіти, на мікрорівні – ВНЗ, а його об'єктом потенціал начальної установи, зокрема.

Характеризуючи процес упровадження сучасних підходів до управління якістю освітніх послуг на принципах загального менеджменту якості, слід відмітити передусім необхідність формування відповідної системи якості у ВНЗ. Ця система має бути спрямованою не лише на вирішення поточних

проблемності освітніх послуг, але й на задоволення потреб та очікувань як студентів, так і викладацького складу, керівників підприємств, які працевлаштовують випускників навчального закладу, або отримують послуги з підвищення кваліфікації та перенавчання для своїх працівників, а також місцевої громади [2, с.114].

Загалом, процес управління конкурентоспроможністю ВНЗ може включати в себе такі дії, як:

- 1) моніторинг конкурентного середовища та оцінювання конкурентної позиції ВНЗ у сфері вищої освіти;
- 2) порівняльна характеристика конкурентоспроможності конкретного ВНЗ з його конкурентами;
- 3) позиціонування ВНЗ як конкурентного;
- 4) формування матриці конкурентних переваг ВНЗ, його стратегічних підрозділів та виявлення загроз втрати конкурентної позиції;
- 5) розробка стратегії управління конкурентоспроможністю ВНЗ;
- 6) впровадження конкурентної стратегії ВНЗ на практиці;
- 7) контроль за впровадженням стратегії та її моніторинг відповідно до умов турбулентного середовища.

Таким чином, реалізуючи концепції та конкурентні стратегії посилення позиції ВНЗ, формуються передумови для посилення конкурентоспроможності вищої освіти загалом. Проте, без впровадження Концепції посилення конкурентоспроможності вищої освіти на макrorівні, впровадження локальних програм на рівні окремих ВНЗ матиме менший синергетичний ефект від їх реалізації. Відповідно, на нашу думку, державна програма управління конкурентоспроможністю вищої освіти має включати питання, що вирішують такі проблемні аспекти, як: покращення матеріально-технічного стану ВНЗ, посилення позицій національних ВНЗ в напрямку входження до міжнародних рейтингових систем, покращення якості надання освітніх послуг та позиціонування національної освіти з огляду на посилення тенденцій мобільності студентів, сприяння міжвузівській мобільності студентів та викладацького складу з метою впровадження передового досвіду та підвищення їх потенціалу, впровадження гендерного виховання серед студентів, як актуального світового тренду та ін. Таким чином, результатом ефективного менеджменту конкурентоспроможності вищої освіти на рівні держави має стати посилення позицій українських ВНЗ, зниження відтоку українських студентів за кордон та збільшення чисельності студентів, у першу чергу, з розвинених країн, що можна вважати свідченням визнання якості вітчизняної освіти.

Література

1. Кузык Б.Н. Прогнозирование и стратегическое планирование социально-экономического развития: [Учебник]/ Б.Н.Кузык, В.И. Кушлин, Ю.В.Яковец. – М.: Экономика, 2006. – 427 с.
2. Левченко О. М. Напрями трансформації підходів до менеджменту якості освітніх послуг вищих навчальних закладів України/О. М. Левченко // Економіка і регіон. ПолтНТУ. – 2011. – № 2(29). – С. 113-117.